

REFERAT Land- og Byudviklingsudvalget d. 02-02-2026

Mødedato Mandag d. 02. februar 2026 kl. 16:00

Mødested Hammelev mødelokale, stuen, indgang A

Mødedeltagere Carsten Dyhre Hansen, Bent Kloster, Jørgen Smed, Christian Schulz, Cecilie Haaland

Indholdsfortegnelse

Godkendelse af dagsorden.....	3
Status på områdefornyelse i Gram.....	4
Realisering af udviklingsplan for Vojens - organisering.....	6
Puljer under Land- og Byudviklingsudvalget.....	8
Dialogmøder i Land- og Byudviklingsudvalget.....	10
Igangværende initiativer under Land- og Byudviklingsudvalget.....	12
Gensidig orientering.....	14
Underskriftsside.....	15

Punkt 11: Godkendelse af dagsorden

25/30980

Indstilling

Direktøren for Teknik og Klima indstiller, at

- dagsordenen godkendes

Procedure

- Land- og Byudviklingsudvalget 2. februar 2026

Beslutning i Land- og Byudviklingsudvalget den 02-02-2026

Godkendt. Søren Nellemann deltager under punkt 2.

Punkt 12: Status på områdefornyelse i Gram

24/6145

Sagsresume

Orientering om status på områdefornyelse i Gram. Områdefornyelsesprogrammet blev vedtaget i december 2024, og de tre udvalgte indsatser skal gennemføres frem til 2029. Styregruppen, som består af syv lokale borgere, mødes fortsat og drøfter indsatserne og status på disse med projektledelsen i Haderslev Kommune. Indsatsen omkring mødesteder er i gang og forløber planmæssigt. Indsatserne ”Skolestier” og ”Bymidten” forventes, som planlagt, at begynde i løbet af i år.

På mødet gives en præsentation af områdefornyelsen i Gram.

Indstilling

Direktøren for Teknik og Klima indstiller, at

- orienteringen tages til efterretning

Sagsfremstilling

Haderslev Kommunalbestyrelse vedtog den 17. december 2024 områdefornyelsesprogrammet for Gram, se bilag 1, på baggrund af en ansøgning fra Vision Gram. Formålet med områdefornyelsen er igangsætte en positiv udvikling, der kan gøre byen mere attraktiv for bosætning. Programmet er blevet til i et samarbejde med en styregruppe nedsat af Vision Gram og andre lokale aktører.

Områdefornyelsesprogrammet for Gram indeholder tre indsatser, som skal medvirke til at forbedre hverdagen for borgerne Gram:

- Bymidten - 1,770 mio. kr.
- Skolestierne – 1,0 mio. kr.
- Mødesteder – 0,3 mio. kr.

Der er planer om at søge fonde for at udvide budgettet.

Siden har beboere, den lokale styregruppe og Teknik og Klima arbejdet med at modne og gennemføre de tre indsatser.

Status på de tre indsatser er:

Bymidten: Den væsentlige indsats i dette tiltag er planlagt til 2027. Der forventes gennemført en tilbudsindhentning for rådgiveropgaven i løbet af 2026.

Skolestierne: Den væsentlige indsats i dette tiltag er planlagt til 2027. Stierne projekteres internt i kommunen og udføres i 2027.

Mødesteder: Der er planlagt en ombygning af Pedelhuset med et medborgerhus i stueetagen og en ungdomsklub på 1. sal. Klubben er et forsøg, som løber over de kommende 3 år og har åbent 10 uger om foråret og 10 uger om efteråret to dage om ugen samt hver anden fredag aften. Den er åbnet i januar 2026. Erfaringer med klubben skal løbende opsamles. Medborgerhuset forudsætter en mindre ombygning og der skal etableres en ny indgang og anlægges en forplads mod Slotsvej. Dette er lige nu under projektering. Sideløbende hermed arbejdes der med at skabe en forening, der kan stå som ansvarlig for at drive huset.

Udvalget vil løbende blive orienteret om realiseringen af områdefornyelsen.

Procedure

- Land- og Byudviklingsudvalget 2. februar 2026

Beslutning i Land- og Byudviklingsudvalget den 02-02-2026

Godkendt. Udvalget præsenteres for de øvrige områdefornyelsesprojekter på de kommende møder.

Bilag

Områdefornyelsesprogram for Gram

Punkt 13: Realisering af udviklingsplan for Vojens - organisering

23/14649

Sagsresume

Beslutning om den fremtidige organisering af arbejdet med realisering af udviklingsplanen for Vojens, herunder nedsættelse af en styregruppe og den politiske deltagelse heri. Kommunalbestyrelsen vedtog i februar 2023 en udviklingsplan for Vojens bymidte, som fokuserer på tre byområder - Rådhuscentret, Stationsområdet og Halområdet - samt forbindelsen mellem disse i form af Vestergade og Østergade. I den forudgående kommunalbestyrelsesperiode har en styregruppe varetaget arbejdet med realisering af indsatser under udviklingsplanen. Formålet med organiseringen har været at sikre et bredt og fælles ejerskab til udviklingen med forankring både politisk, administrativt og blandt byens aktører. Der gives et uddybende oplæg på mødet.

Beslutningskompetencen ligger hos Land- og Byudviklingsudvalget.

Indstilling

Direktøren fra Teknik og Klima indstiller, at

- den fremtidige organisering for realisering af udviklingsplanen for Vojens besluttet, herunder nedsættelse af en styregruppe og den politiske deltagelse.

Sagsfremstilling

Haderslev Kommune har, i samarbejde med Forum Vojens, udarbejdet en udviklingsplan 'Levende Bymidte – Udviklingsplan for Vojens', der blev vedtaget af kommunalbestyrelsen i februar 2023, se bilag 1.

I den forudgående kommunalbestyrelsesperiode har en styregruppe arbejdet med realiseringen af udviklingsplanen. Styregruppen har bestået af blandt andre medlemmer fra Land- og Byudviklingsudvalget samt Forum Vojens, og der er igangsat indsatser i alle de nævnte byområder. Formålet med organiseringen har været at sikre et bredt ejerskab til udviklingen med politisk, administrativ og lokal forankring. Kommissorium fra september 2023 fremgår af bilag 3.

Udviklingsplanen tager afsæt i en akupunkturstrategi, hvor en række centrale byområder er udpeget som særlige indsatsområder for bymidteudviklingen i Vojens. De prioriterede områder omfatter:

- Rådhuscentret
- Stationsområdet
- Halområdet
- Forbindelserne mellem områderne, herunder Vestergade og Østergade

Flere initiativer er allerede realiseret eller under gennemførelse, herunder blandt andet:

- Der er udarbejdet og vedtaget et områdefornyelsesprogram for Rådhuscentret. Realiseringen af områdefornyelsen forventes at være færdigudført i 2029.
- I februar 2025 bevilgede DSB 15 mio. kr. til Vojens Station. Haderslev Kommune har indgået et samarbejde med DSB om udvikling af stationsområdet med fokus på at skabe en mere tryk og attraktiv station.
- Der er udarbejdet et forprojekt vedrørende forskønnelse og forbedring af vejforløbet på strækningen Vestergade/Østergade.
- Der er igangsat et områdefornyelsesprogram for Vestergade/Østergade samt halområdet. Områdefornyelsesprogrammet har til formål at pege på en række indsatser med fokus på at skabe en samlet helhed af bymidten samt udvikling af halområdets udearealer herunder synliggørelse af aktiviteter, bevægelse og fællesskab. Områdefornyelsesprogrammet forventes færdigt til principvedtagelse i medio 2026.

En samlet oversigt over igangværende indsatser fremgår af bilag 2.

Teknik og Klima foreslår, at der fortsat arbejdes med en styregruppe, som overordnet varetager:

- Fastlæggelse af retning og prioritering af konkrete indsatser, herunder organisering og overordnede tidsplaner
- Forankring af indsatser og løbende formidling til omverdenen
- Formulering af anbefalinger til det politiske udvalg

Principielle, politiske prioriteringer og væsentlige økonomiske forhold håndteres af de relevante politiske fagudvalg eller styregruppens politiske medlemmer. Forslag til nyt kommissorium fremgår af bilag 4.

Det foreslås, at styregruppen sammensættes af:

- 3 politiske repræsentanter fra Haderslev Kommune
- Chef for Kultur, Fritid og Landdistrikter, Haderslev Kommune
- Chef for Drift og Anlæg, Haderslev Kommune
- Chef for Plan, Byg og Sekretariat, Haderslev Kommune
- 4 repræsentanter fra Forum Vojens

Herudover kan relevante fagmedarbejdere deltage efter behov. I forbindelse med de enkelte projekter nedsættes særskilte arbejdsgrupper med deltagelse af relevante lokale aktører, herunder for eksempel en arbejdsgruppe for halområdet med deltagelse fra halbestyrelsen.

Teknik og klima anbefaler, at styregruppen nedsættes med en tidshorisont svarende til den gældende valgperiode, og arbejdet skal løbende evalueres, herunder arbejdsformen.

Procedure

- Land- og Byudviklingsudvalget 2. februar 2026

Beslutning i Land- og Byudviklingsudvalget den 02-02-2026

Den fremtidige organisering beslutes som beskrevet i udkastet til kommissorium. Det tilføjes til kommissoriet, at formanden for styregruppen udpeges af Land og Byudviklingsudvalget. Bent Kloster, Marie Skøtt og Jens Friis Felber vælges som de politiske repræsentanter i styregruppen. Bent Kloster udpeges som formand for styregruppen.

Bilag

Igangværende indsatser Vojens_januar 2026

Levende Bymidte – Udviklingsplan for Vojens

Kommissorium Vojens september 2023

Udkast til Kommissorium Vojens - januar 2024

Punkt 14: Puljer under Land- og Byudviklingsudvalget

25/30980

Sagsresume

Drøftelse af de puljer, som Land- og Byudviklingsudvalget har ansvaret for. Sagen giver en samlet introduktion til puljerne med udgangspunkt i det tidligere Land- og Byudviklingsudvalgs praksis. Drøftelsen skal danne grundlag for, at udvalget i en kommende sag kan træffe beslutning om den fremadrettede anvendelse af puljerne - for indeværende år og eventuelt for den resterende del af valgperioden. Udvalgets puljer omfatter borgerbudgettering i landdistrikterne, borgerbudgettering i Haderslev–Starup, landdistriktpuljen, landsbyfornyelsespuljen og forsamlingshuspuljen.

Indstilling

Direktøren for Teknik og Klima indstiller, at

- puljerne drøftes, herunder puljernes formål, kriterier og ansøgningsrunder

Sagsfremstilling

Puljerne under Land- og Byudviklingsudvalget spænder fra borgerdrevne, mindre lokale initiativer til større projekter. Fælles for puljerne er, at de skal styrke lokalt engagement og nærdemokrati, skabe mere attraktive lokalsamfund og understøtte sammenhængskraften i hele kommunen.

Udvalgets drøftelse kan blandt andet omhandle puljernes formål, kriterier og ansøgningsrunder. På baggrund af drøftelsen træffer udvalget beslutning om den fremadrettede anvendelse af puljerne i en kommende sag - for indeværende år og eventuelt for den resterende del af valgperioden.

Nedenfor følger en introduktion til puljerne med udgangspunkt i den hidtidige praksis, som udtrykker de prioriteringer og den retning, det tidligere Land- og Byudviklingsudvalg lagde vægt på i forrige valgperiode. Puljernes specifikke kriterier og procesbeskrivelser fremgår af det vedlagte bilag.

Borgerbudgettering i landdistrikterne

Borgerbudgettering giver de 29 landdistrikter i kommunen mulighed for selv at beslutte lokale projekter. Hvert landdistrikt tildeles 0,05 mio. kr. årligt til projekter, som borgerne selv prioriterer gennem en lokal proces med forslag og afstemning. Borgerforeningerne fungerer som tovholder.

Borgerbudgettering Haderslev–Starup

Borgerbudgettering i Haderslev og Starup har samme grundformål som i landdistrikterne, hvilket er at understøtte borgerdrevne projekter, styrke fællesskaber og nærdemokrati. Haderslev Kommune er overordnet tovholder på processen.

Landdistriktpuljen

Landdistriktpuljen understøtter projekter i landdistrikterne, der er for store til borgerbudgettering og for små til kommunens anlægsbudget. Puljen kan søges af borgere, foreninger og organisationer i landdistrikterne og har til hensigt at styrke bosætning, turisme, lokale fællesskaber og udviklingsinitiativer. Puljen udmøntes gennem to årlige ansøgningsrunder.

Landsbyfornyelsespuljen

Landsbyfornyelsespuljen kan anvendes i byer med under 4.000 indbyggere samt i det åbne land. Puljen består af 60 % statslige midler og 40 % kommunal medfinansiering. Midlerne i Haderslev Kommune prioriteres traditionelt til:

- Landsbyfornyelse, som er den årlige ansøgningsrunde, hvor borgere og foreninger kan søge om midler til nedrivning og istandsættelse af bygninger
- Områdefornyelsesprogrammer - udpegning af områder efter selvstændige kriterier og politisk udvælgelsesproces
- Diverse projekter, herunder forskønnelse af hovedgader og tilskud til kommunale opkøb eller nedrivninger

Forsamlingshuspuljen

Forsamlingshuspuljen består af et årligt tilskud til forsamlingshusene samt et mindre aktivitetstilskud. Forsamlingshusene ansøger om tilskuddet.

Økonomiske forhold

Puljerne er finansieret inden for Haderslev Kommunes budget for 2026-2029. De konkrete budgettrammer for hver pulje fremgår af tabellen:

Pulje (mio. kr.)	Årligt budget 2026-2029
Landdistriktspuljen	1,0
Landsbyfornyelsespuljen (kommunal andel)	2,6*
Borgerbudgettering i landdistrikterne	1,4
Borgerbudgettering Haderslev–Starup	0,7
Forsamlingshuspuljen	0,4

*Opnås der fuld refusion fra staten på de 60 %, er det samlede budget på 6,5 mio. kr.

Procedure

- Land- og Byudviklingsudvalget 2. februar 2026

Beslutning i Land- og Byudviklingsudvalget den 02-02-2026

Drøftet. Forvaltningen anmodes om at udarbejde en sag til drøftelse med modeller for fremtidig borgerbudgettering i Haderslev-Starup.

Bilag

Puljer under Land- og Byudviklingsudvalget

Punkt 15: Dialogmøder i Land- og Byudviklingsudvalget

25/30980

Sagsresume

Drøftelse af Land- og Byudviklingsudvalgets brug af dialogmøder med lokale foreninger i kommunens lokalområder. Det tidligere Land- og Byudviklingsudvalg holdt i forrige valgperiode faste årlige dialogmøder med landdistrikterne, Forum Vojens og Vision Gram, kultur- og fritidscentre og forsamlingshuse. Land- og Byudviklingsudvalget kan i denne sag blandt andet drøfte omfang, indhold og tilrettelæggelse af dialogmøderne i den nye valgperiode.

Indstilling

Direktøren for Teknik og Klima indstiller, at

- dialogmøder som en del af udvalgets arbejdsform drøftes

Sagsfremstilling

Land- og Byudviklingsudvalget har mulighed for at bruge dialogmøder til at styrke den åbne, direkte og uformelle dialog med foreninger og borgere i kommunens lokalområder. Dialogmøderne kan give udvalget indsigt i lokale ønsker og behov, skabe tættere relationer til lokale aktører og kvalificere udvalgets arbejde.

I forrige valgperiode har Land- og Byudviklingsudvalget holdt faste og tilbagevendende dialogmøder. Der er gennemført årlige særskilte dialogmøder med kommunens 10 besøgs-klynger, som dækker de 29 landdistrikter, samt med Forum Vojens og Vision Gram. Herudover har udvalget holdt årlige dialogmøder med henholdsvis de syv kultur- og fritidscentre og kommunens 17 forsamlingshuse. Langt de fleste udvalgsmøder har været placeret i lokalområderne.

Dialogmøderne med besøgs-klyngerne har blandt andet haft temaerne ”Bosætning” og ”Sparring/samarbejde” med udgangspunkt i følgende spørgsmål:

- Hvilke er de tre vigtigste ting, I som lokalsamfund kan nævne, som har haft en positiv udvikling i jeres lokalsamfund?
- Hvordan samarbejder I foreningerne imellem i jeres landdistrikt?
- Hvordan og hvornår søger I ekstern inspiration til brug i jeres eget lokalsamfund?

Et eksempel på et årshjul for dialogmøder er vedlagt som bilag, baseret på strukturen fra forrige valgperiode. En tydelig plan for dialogmøder kan sikre kontinuerlig kontakt til lokale aktører og opsamling på input fra aktørerne.

Med afsæt i ovenstående kan udvalget blandt andet drøfte:

- i hvilket omfang udvalget ønsker at holde faste i dialogmøder, og om der for eksempel ønskes en struktur, der svarer til forrige valgperiode, jf. årshjulet
- i hvilket omfang udvalgsmøderne skal henlægges til lokalområder?
- om dialogmøderne fortsat skal målrettes alle foreninger som i forrige periode, eller om udvalget ønsker ændringer i målgrupperne?
- om der er behov for et særligt fokus i dialogmøderne, f.eks. temaer som bosætning, erhverv i landdistrikter, mobilitet, grøn omstilling eller lokale fællesskaber
- hvordan dialogmøderne kan omsættes til politisk viden og handling?

Procedure

- Land- og Byudviklingsudvalget 2. februar 2026

Beslutning i Land- og Byudviklingsudvalget den 02-02-2026

Drøftet. Modellen for dialog med Forum Vojens, Vision Gram, kultur- og fritidshusene og forsamlingshusene fastholdes i den hidtidige form. Udvalget fortsætter drøftelsen om den fremtidige dialog med landdistrikterne.

Bilag

Årshjul LBU 2022-2025

Punkt 16: Igangværende initiativer under Land- og Byudviklingsudvalget

25/30980

Sagsresume

Orientering om initiativer, som det tidligere Land- og Byudviklingsudvalg har igangsat, og som fortsætter ind i den nye valgperiode. Formålet med orienteringen er at give Land- og Byudviklingsudvalget et samlet overblik over igangværende initiativer. Udvalget kan på et senere tidspunkt få behov for at tage stilling til, om initiativer skal videreføres, justeres eller afsluttes. Initiativerne omfatter ”Stier og ruter”, ”Lokaldysten”, fokusplaner, nyhedsbrev, AI-arrangement, frivilligbusser.

Indstilling

Direktøren for Teknik og Klima indstiller, at

- orienteringen tages til efterretning

Sagsfremstilling

Sagen giver udvalget et samlet overblik over de initiativer, som er igangsat af det tidligere Land- og Byudviklingsudvalg i den forrige valgperiode, og som fortsætter ind i den nye periode. Initiativerne har forskellige starttidspunkter og befinder sig i forskellige faser i deres gennemførelse. Udvalget kan på et senere tidspunkt få behov for at tage stilling til, om initiativer skal videreføres, justeres eller afsluttes.

Stier og ruter

Initiativet blev igangsat i 2021 under Landdistriktsudvalget og består af tre indsatser, der i forrige valgperioden har fyldt forskelligt. Indsatserne er: Registrering af stier med app'en Ride with GPS, afmærkning af stier samt gå-vært-arrangementer. Sidstnævnte er i 2026 erstattet af initiativet Lokaldysten.

Lokaldysten

I september 2025 besluttede Land- og Byudviklingsudvalget at gennemføre motionsevenetet Lokaldysten i samarbejde med DGI, se bilag 1. Eventet afvikles senere i 2026, og Land- og Byudviklingsudvalget evaluerer det efterfølgende med henblik på en eventuel fortsættelse i 2027. 10 lokalsamfund konkurrerer om at være det mest aktive. Formålet er at styrke lokale fællesskaber og synliggøre Haderslev som en aktiv og attraktiv bosætningskommune.

Fokusplaner

Fokusplaner udarbejdes af borgerne i et lokalsamfund i samarbejde med Haderslev Kommune. Planerne peger på lokale behov, visioner og mulige indsatsområder. En fokusplan kan også danne grundlag for ansøgning om udarbejdelse af et områdefornyelsesprogram finansieret af midler fra landsbyfornyelsespuljen. Statusoversigt og eksempel på fokusplan fremgår af bilag 2 og 3.

Nyhedsbrev

Nyhedsbrevet har eksisteret siden 2022. Nyhedsbrevet er målrettet landdistrikterne og sendes til borgerforeninger og andre lokale aktører. Nyhedsbrevet indeholder aktuelle indsatser, projekter, puljer og aktiviteter. Seneste udgave fremgår af bilag 4.

AI-arrangement

I december 2025 besluttede Land- og Byudviklingsudvalget at holde to workshops til foråret for frivillige foreninger om brug af AI-værktøjer, se bilag 5. Datoer er endnu ikke fastlagt. Formålet er at understøtte foreningerne i at løse administrative opgaver mere effektivt og frigive tid til frivilligt arbejde. Initiativet udspringer af AI-arrangementet for landdistrikter og centerbyer den 27. august 2025.

Frivilligbusser

I april 2025 besluttede Land- og Byudviklingsudvalget at søge statslige midler til frivilligbusser som led i en forsøgsordning, der skal styrke fleksible kollektive transportløsninger i landdistrikterne, se bilag 6. Haderslev Kommune har efterfølgende opnået støtte til to pilotprojekter: ét i Fjelstrup og ét i Vojens samt de tre nærliggende landsbyer Jegerup, Skrydstrup og Over Jerstal.

Procedure

- Land- og Byudviklingsudvalget 2. februar 2026

Beslutning i Land- og Byudviklingsudvalget den 02-02-2026

Godkendt.

Fraværende:

Cecilie Haaland

Bilag

LBU dagsordenspunkt 17. september 2025

Status fokusplaner januar 2026

Eksempel på fokusplan - Nustrup 2022

Nyhedsbrev december 2026

LBU dagsordenspunkt 10. december 2025

LBU dagsordenspunkt 9. april 2025

Fraværende Cecilie Haaland

Punkt 17: Gensidig orientering

25/30980

Indstilling

Direktøren for Teknik og Klima indstiller, at

- orienteringen tages til efterretning

Sagsfremstilling

Orientering om Teknik og Klimas høringssvar vedr. udkast til bekendtgørelse om Landdistriktpuljen

Teknik og Klima har afgivet høringssvar til Plan- og Landdistriktsstyrelsens udkast til bekendtgørelse om Landdistriktpuljen, se bilag 1 og 2. Høringssvaret fokuserer særligt på den foreslåede definition af maritime miljøer, der i bekendtgørelsesudkastet er begrænset til en række udvalgte kommuner samt de små øer. Landdistriktpuljen er en statslig pulje, der årligt uddeler ca. 45-50 mio. kr. til lokale udviklingstiltag, og midlerne fordeles af Plan- og Landdistriktsstyrelsen gennem to ansøgningsrunder fordelt på fire indsatsområder: udviklingsprojekter, projekter på de små øer, borgerdrevne dagligvarebutikker og forskningsprojekter. I Haderslev Kommuner er der de seneste år blevet bevilliget støtte til en række projekter i Simmersted-området og på Aarø

Haderslev Kommune gør i høringssvaret opmærksom på, at kommunen ud over småøen Aarø også har maritime miljøer langs kysterne, som spiller en central rolle for lokal udvikling, bosætning, erhverv og turisme. Teknik og Klima opfordrer derfor til, at definitionen udvides, så maritime projekter i alle kystkommuner med landdistriktsområder kan omfattes af puljens muligheder.

Høringssvaret understreger, at en bredere definition vil styrke mulighederne for at realisere maritime udviklingsprojekter og tiltrække yderligere finansiering, hvilket harmonerer med kommunens strategiske indsatser, herunder turismepolitikken og målsætningerne om udvikling af kyst- og naturoplevelser.

Procedure

- Land- og Byudviklingsudvalget 2. februar 2026

Beslutning i Land- og Byudviklingsudvalget den 02-02-2026

Godkendt.

Fraværende:

Cecilie Haaland

Bilag

Høringsbrev_Høring vedr. udkast til bekendtgørelse om Landdistriktpuljen

Høringssvar vedr. udkast til bekendtgørelse om Landdistriktpuljen feb 2026

Fraværende Cecilie Haaland

Punkt 18: Underskriftsside

Sagsresume

Land- og Byudviklingsudvalget skal godkende beslutningsprotokollen. For at godkende beslutningsprotokollen, skal hvert medlem underskrive ved at trykke på "Godkend".